Nordisk Herpetologisk Forenings svar på artiklen "Positivliste for eksotiske dyr" af Dyrenes Beskyttelse i Kaskelot, nr. 249 - Slanger

Intet positivt ved positivlister

Omkring 40% af danske familier har kæledyr. Ud over hund og kat findes mere "eksotiske" dyr som krybdyr og padder i 32.000 husstande. For allergikere eller dem med pladsproblemer er krybdyr og padder ofte den eneste mulighed for at have et dyr i hjemmet.

Tekst af Søren Nøhr Tang og Hans Viborg Kristensen

Det er dog ikke alle dyrearter, der egner sig til at blive holdt privat. Flere dyreaktivister og organisationer, herunder Dyrenes Beskyttelse (DB), taler derfor for indførelsen af såkaldte positivlister. For eksempel bragte Kaskelot i februar 2024 (Nr. 249, temabladet om slanger) artiklen "Positivliste for eksotiske hobbydyr", skrevet af Anne Sofie Meilvang fra Dyrenes Beskyttelse. Her argumenterer Dyrenes Beskyttelse for indførelsen af en positivliste, som er en liste over dyrearter, der er blevet godkendt og vurderet egnet til at kunne holdes som hobbydyr i fangenskab. Med en positivliste må du kun holde arterne på listen – alle andre arter er forbudte.

DB anbefaler en risikovurdering af hver art baseret på fire spørgsmål: Kan artens behov tilgodeses i fangenskab? Udgør arten en risiko for folkesundheden? Kan arten optræde invasivt? Og kan hold af arten true den naturlige bestand? Disse overvejelser virker fornuftige, men DB overser desværre, at de efterspurgte risikovurderinger allerede er udført og reguleres under eksisterende lovgivning.

I forbindelse med den gældende dyreværnslov blev der nedsat et ekspertudvalg, som minutiøst gennemgik dyregrupper for at identificere arter, der er til fare for offentligheden, eller som er vanskelige at holde forsvarligt (BEK nr. 1261 af 17/11/2015). Denne omfattende liste forbyder blandt andet løver, tigre, hvaler, elefanter, hajer, store krokodiller og giftslanger. Listen er udarbejdet af eksperter og har vist sig at være velfungerende og enkel at administrere. Danmark kan betragtes som et foregangsland for dyrevelfærd for dyr i privat hold. Dansk lovgivning har således allerede implementeret en liste over uegnede arter på baggrund af den risikovurdering, som Dyrenes Beskyttelse efterlyser.

En positivliste forhindrer ikke dårlige forhold for dyr – den begrænser blot antallet af lovlige arter, uden at tage hensyn til den faktiske velfærd for de dyr, der allerede holdes. Dyrevelfærd er primært afhængig af dyreholderens kompetence og pleje, ikke kun af dyrearten. Selv tilladte arter kan lide under dårlige forhold uden den rette viden.

Positivlister forbedrer ikke folkesundheden

Positivlister nævnes som et redskab til at forhindre spredning af sygdomme (zoonoser). Imidlertid er langt de fleste zoonoser "generalister," der findes i en bred vifte af dyr og ikke er begrænset til enkelte arter på en positivliste. Mads Frost Berthelsen, dyrlæge og zoologisk direktør ved København Zoo, svarer på spørgsmålet om, hvorvidt indførelsen af en positivliste vil medføre øget folkesundhed: "Affej det, det er noget sludder. Zoonoser kan lige så vel opstå fra dyr på positivlisten som fra andre dyr."

Der er få tilfælde af smitte fra privat hold af padder og krybdyr, hvor salmonella er den hyppigste. Salmonella er dog meget almindelig og kan findes i landbrugsdyr, kæledyr samt frugt, grønt og pålægsvarer. Kartoffelsalaten udgør en større smitterisiko end kontakt med krybdyr. Den største smitterisiko for salmonella tilskrives mangel på god hygiejne. Implementeringen af en positivliste vil altså ikke begrænse risikoen for smitte fra kæledyr til mennesker.

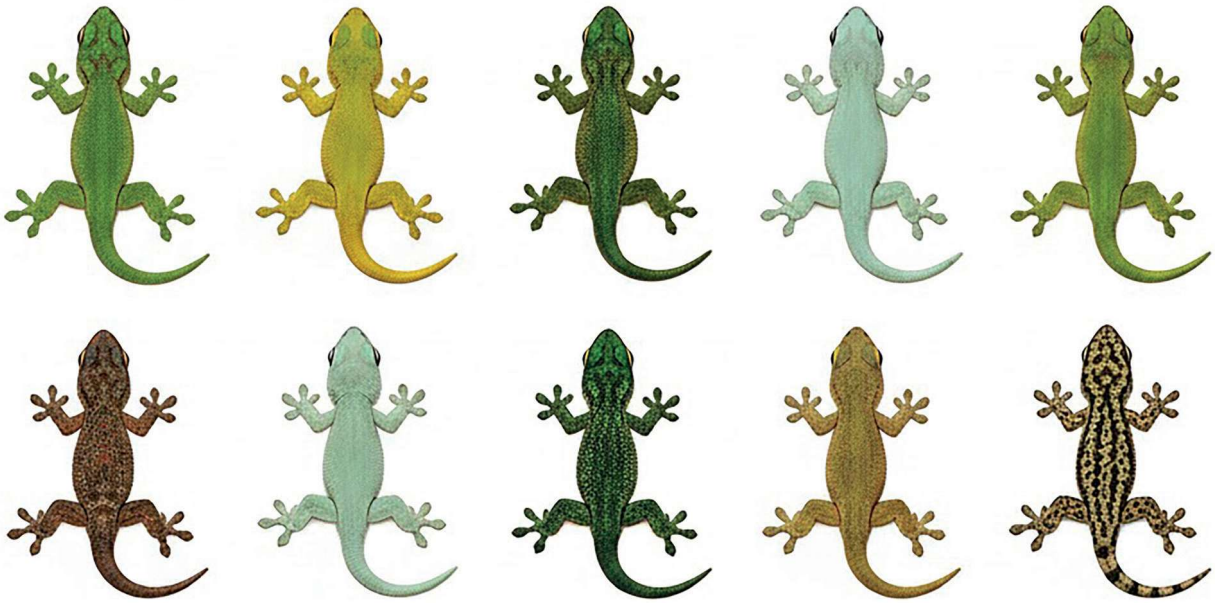

Invasive arter bekæmpes bedst gennem eksisterende regulering

Dyrenes Beskyttelse nævner positivlister for at undgå risikoen for invasive bestande fra undslupne kæledyr. De overser, at der på europæisk og nationalt plan allerede er effektiv lovgivning, der forhindrer spredning af invasive arter (BEK nr. 1285 af 12/11/2018). Denne lovgivning bygger på risikovurderinger udført af myndigheder og biologer af, hvilke arter der potentielt kan optræde invasivt, og derfor ikke må importeres, handles eller holdes af private.

Mange invasive arter introduceres ikke via hobbydyr, men via utilsigtede udslip fra landbrug, skovbrug eller akvakultur. Effektiv regulering bør fokusere på øget kontrol og håndhævelse af eksisterende regler frem for en rigid positivliste, der rammer ansvarlige dyreejere unødvendigt.

Bevarelse af truede arter afhænger ikke af positivlister

DB hævder, at handel med krybdyr og padder truer de naturlige bestande, og at positivlister kan stoppe dette. I dag er næsten 9 ud af 10 krybdyr i privat hold opdrættet i fangenskab, og andelen stiger.

Handel med vildtfangede dyr reguleres via nationale fredninger og internationalt gennem CITES (Convention on International Trade in Endangered Species). CITES sikrer, at international handel ikke fører til overudnyttelse. Ansvarligt opdræt i fangenskab kan desuden bidrage til bevarelse, hvor private aktører spiller en central rolle. Positivlister kan modarbejde disse initiativer ved at forbyde eller begrænse avl, selv når det har en positiv effekt for truede arter.

Den største trussel mod krybdyr og padder i naturen er ikke handel, men derimod ødelæggelse af naturlige levesteder, forurening og menneskeskabte klimaforandringer. NHF finder det ærgerligt, at positivlister præsenteres som et redskab til at redde truede arter, da effekten vil være minimal og i værste fald fjerne fokus fra de reelle trusler.

Om positivlister generelt

Juridisk set er positivlister en meget restriktiv reguleringsmekanisme. De omvender retsprincippet om, at borgere har frihed til at handle, medmindre noget specifikt er forbudt. I stedet kræver positivlister, at alt er forbudt, medmindre det eksplicit er tilladt. Denne indgribende tilgang kan stride imod grundlæggende rettigheder, da den ofte ikke overholder proportionalitetsprincippet.

Positivlister er kun begrundet i stærke videnskabelige vurderinger, som f.eks. for lægemidler. I bredere sammenhænge, som dyrehold, er de sværere at retfærdiggøre.

Som det fremgår, er den nuværende lovgivning fuldt ud i stand til at sikre både hobbydyrs velfærd, folkesundhed, minimere risikoen for invasive arter, og beskytte truede dyr. Der er derfor ingen valide argumenter for at indføre positivlister for hobbydyr.

Søren Nøhr Tang er biolog og formand for Nordisk Herpetologisk Forening. Hans Viborg Kristensen er kurator for herpetologi, Naturhistorisk Museum, Århus.